

nyt humuslag, opbygge en ny jordstruktur. Og før jordens naturlige liv er genopbygget, som har været ødelagt af den industrielle drift, får man naturligvis ikke noget stort udbytte. Det er fuldstændig korrekt, og derfor er der en overgangsperiode, det må man medgive hr. Frandsgaard, men den skal vi jo så igennem. Så kommer vi op igen.

Hermed sluttede forhandlingen, og forslaget overgik derefter til anden (sidste) behandling.

Afstemning

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Udvalget for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af lovforslag nr. L 179: Forslag til lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter. (Anmeldelse og mærkning af produkter med uønskede kemiske stoffer samt pligt til indberetning ved mistanke om sundheds- eller miljøskadelig effekt). Af Søren Kolstrup (EL) og Jette Gottlieb (EL). (Fremsat 4/2 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Den 4. februar 1999 har Enhedslisten fremsat fire lovforslag med det formål at styrke kemikalireguleringen i forskellige love. Lovforslag nr. L 182 om ændring af arbejdsmiljøloven blev behandlet den 16. marts, og lovforslag nr. L 181 om ændring af produktsikkerhedsloven har vi behandlet her i dag i Folketinget. Jeg skal nu kommentere lovforslag nr. L 179 og lovforslag nr. L 180.

Først og fremmest vil jeg ved indledningen gerne benytte lejligheden til at rose Enhedslisten for det meget flotte og gennearbejdede kompleks af lovforslag, som partiet har fremsat.

Det er naturligvis for mig personligt yderst glædeligt at se, at ideer og forslag, som regeringen har fremlagt, har kunnet være med til at inspirere andre partier til at fremsætte lovforslag.

Som bekendt fremlagde regeringen allerede i januar en strategi for en styrket indsats på kemikalieområdet. Denne strategi skal vi drøfte her i Folketinget ved en forespørgselsdebat umiddelbart efter påske.

Når jeg prøver at foretage en sammenligning, en sammenligning mellem vores strategi, altså regeringens strategi, med Enhedslistens lovforslag, er der heldigvis i betydelig udstrækning sammenfald mellem de mål, vi vil nå. Det glæder mig, hvis det betyder, at det vil være muligt senere at skabe en bred tilslutning til en fælles kemikaliepolitik. Vi håber naturligvis, at det bliver regeringens strategi, der kommer til at ligge til grund for det.

Det fremgår klart af strategien, at det er målet at begrænse forbruget af farlige kemikalier mest muligt. Jeg er ikke uenig i, at netop effektlisten i den forbindelse er et udmærket udgangspunkt for en sådan indsats. Jeg er dog ikke overbevist om, at Enhedslistens forslag om at ændre effektlistens status til en bekendtgørelse er den mest hensigtsmæssige vej at gå.

Da Miljøstyrelsen omkring årsskiftet 1996-1997 offentliggjorde dels listen over de 100 uønskede stoffer, dels effektlisten, var formen valgt med omhu. For det første var de to lister ikke udtryk for et forbud. De var i stedet et signal til brugerne, ikke mindst industrien, om, hvilke stoffer man burde undgå. Netop fordi der var tale om en vejledning, som industrien længe har efterlyst, kunne styrelsen basere sin vurdering på stoffernes farlighed. De 100 stoffer på listen er væsentligst udvalgt, fordi de anvendes i meget store mængder. Havde styrelsen derimod meldt hårdere ud, havde man været nødt til for hvert stof og for hver enkelt anvendelse af stoffet at vurdere, om der fandtes mindre farlige alternativer.

Hertil kommer naturligvis, at disse lister langt fra er udtømmende. De er undergivet en dynamisk proces, sammensætning. Opførelsen på listen vil hele tiden ændre sig på grund af ny viden, ændrede forbrugsmønstre osv.

Vi må erkende, at det er industrien, producenterne – og ikke myndighederne – der har den tilstrækkelige viden til at udvikle alternativer til de stoffer, hvis skadelige virkninger vi kun kender alt for godt. Netop derfor er det

vigtigt, at industrien har en positiv holdning til dette udviklingsarbejde.

I sådanne situationer tror jeg på, at lidt mere smidige udmeldinger nogen gange kan virke mere befordrende end firkantede regler, der lettere kan fremprovokere de faste parader.

Samtidig understreger den opmærksomhed, som både danske og udenlandske virksomheder og organisationer udviser over for disse lister, at de i praksis virker. Det er mit indtryk, at den omstændighed, at et stof erklæres uønsket, betyder, at virksomheder lige så stille begynder at overveje, hvordan de gennem en omlægning af produktionen kan undgå stoffet. Og som sagt er der betydelig international interesse for den danske liste.

Til forslaget om, at produkter, der indeholder uønskede stoffer, skal deklareres, vil jeg gerne understrege, at hovedparten af de stoffer, der står på listen over uønskede stoffer, er udvalgt ud fra deres klassificering. Det betyder, at producenter af disse stoffer og af kemiske produkter, hvori stofferne indgår, allerede i dag skal mærke stoffet eller produkterne efter reglerne i kemikalieloven.

Desuden er mange stoffer blevet miljøfareklassificeret siden 1996-97. Disse nye klassificeringer vil indgå, når Miljøstyrelsen senere i år skal udarbejde en ny version af listen over uønskede stoffer og effektlisten.

Jeg er opmærksom på, at der i dag ikke findes regler om mærkning af kemiske produkter, der indeholder miljøskadelige stoffer, men sådanne regler vil indgå i det forslag til nyt præparatdirektiv, som snart forventes vedtaget. Derfor synes jeg, vi skal være lidt tilbageholdende med at indføre nye mærkningsordninger, hvis der i forvejen findes – eller snart kommer – velfungerende mærkningsregler, som giver de tilsvarende informationer. Dertil kommer de velkendte problemer i forhold til EU's indre marked.

Forslaget om udvidelse af anmeldepligten til produktregisteret samt at indføre et gebyr for anmeldte produkter falder helt i tråd med de ideer, som regeringen har fremlagt i kemikaliestrategien. Enhedslistens konkrete bud på, hvordan en sådan ændret anmeldeordning kan udformes, vil derfor indgå i regeringens overvejelser om, hvordan denne målsætning kan opfyldes.

Med hensyn til forslaget om at indføre en forpligtelse for forhandleren til at indberette mistænkelige produkter vil jeg gerne nævne, at

Miljøstyrelsen for nylig har udgivet en pjece, som oplyser, hvordan sådanne mistanker kan indberettes til Miljøstyrelsens kemikalieinspektion.

Enhedslisten foreslår, at alle henvendelser om mistænkelige produkter skal offentliggøres på Internettet eller lignende, uanset hvad baggrunden for henvendelsen er. En sådan regel er jeg bekymret ved. Ikke bare finder jeg af hensyn til retssikkerheden, at den er yderst betænkelig, den rummer også andre vanskeligheder. Enhedslisten er selv inde på problemet med retssikkerheden i bemærkningerne til lovforslaget, men vælger at se bort fra det. Heri er jeg ikke enig.

Som det fremgår af kemikaliestrategien, er regeringen villig til at overveje større offentlighed om de afgjorte sager, hvor der foreligger overtrædelse af lovgivningen.

Derimod finder jeg ikke, at de giftigt ondsindede smædekampanjer skal understøttes af en ukritisk offentliggørelsespligt, som oven i kunne bidrage til unødigt bekymring hos forbrugerne og jo i hvert fald skabe en betydelig modvilje i industrien over for at vise den åbenhed, som er forudsætningen for, at vi kan komme videre.

Af de grunde, som jeg har nævnt her, kan regeringen ikke støtte lovforslaget. Men som sagt: Når det drejer sig om målsætningen, tankegangen, ønskerne i Enhedslistens forslag, er der en betydelig parallelitet mellem forslaget her og de forslag, vi har fremsat i kemikaliestrategien.

Lis Greibe (S):

Udviklingen og brugen af kemiske stoffer er vokset kolossalt i de seneste årtier. Vi skal naturligvis ikke generelt lægge disse kemiske stoffer for had. De har på mange områder betydet mange goder i form af lettere arbejdsprocesser, flere, bedre og billigere produkter m.v. Men vi får på den anden side negative sidegevinster: Belastningen af den menneskelige sundhed og miljøet er steget.

En af de største miljøudfordringer i vor tid er anvendelsen af tonsvis af kemiske stoffer, hvis direkte virkninger knap er kendt, hvis langsigtede virkninger ofte er ukendte, hvis nedbrydningsstoffer er ukendte, og hvor samvirket mellem forskellige kemiske stoffer er ukendt.

De kemiske stoffer omgiver os overalt, og de bevæger sig frit over grænser både som varer og som forurening. Det er derfor ikke kun nationalt, indsatsen skal lægges, når der skal tages fat på de problemer. Når kemikalieproblemet

skal løses, skal der først og fremmest sættes ind globalt og internationalt, og her har vi bl.a. gennem EU-samarbejdet målrettet arbejdet på at få gennemført en sikker og effektiv lovgivning, der sikrer forbrugerne ufarlige produkter.

Det er ikke svært at mene, at det går alt for træt med arbejdet i EU-regi. Men man må også erkende, at det er en kæmpe opgave, vi har overgivet Kommissionen, når det drejer sig om undersøgelse af de mange forskellige kemiske stoffers skadelige virkninger.

Det handler naturligvis ikke blot om at få Kommissionen til at arbejde hurtigere med allerede vedtagne direktiver. Vi skal arbejde for at få en endnu bedre EU-lovgivning på plads.

For Socialdemokratiet er en af de vigtigste mærkesager at få udarbejdet en sammenhængende kemikaliepolitik, der også afspejler principperne om forsigtighed og bæredygtighed.

Et EU-samarbejde er naturligvis forpligtende. Vi må handle inden for de rammer, vi selv har været med til at sætte. Dette betyder, at vi ikke nationalt kan forbyde stoffer, der er godkendt i EU, eller indføre nye miljølove efter forgodtbefindende. Og det er her, jeg ser problemerne i Enhedslistens ellers udmærkede forslag.

Vi kæmpede længe for at få gennemført EU's klassificerings- og mærkningsdirektiv om bl.a. kemiske stoffer. Vi har derfor frivilligt bundet os op på en international aftale, som skal sikre os mod farlige kemiske produkter i europæiske varer.

Det betyder selvfølgelig ikke, at vi blot læner os tilbage og hviler på EU-direktivet. Vi gør alt, hvad der er muligt inden for rammerne, for at sikre forbrugerne de bedste og sikreste produkter.

I Miljøstyrelsen har man bl.a. offentliggjort en liste over uønskede stoffer, hvilket er et effektivt redskab i kampen for at reducere anvendelsen af kemiske stoffer.

Enhedslisten stiller lovforslag om en national opstramning vedrørende kemikalieområdet. Enhedslisten har naturligvis læst regeringsgrundlaget fra marts 1998 og ved derfor udmærket godt, at regeringen anser det for helt nødvendigt at forstærke indsatsen mod miljøfarlige stoffer.

En opfølgning af disse intentioner er regeringens netop fremkomne nye kemikaliestrategi, som indeholder flere områder, hvor der skal sættes ekstra ind, og denne indsats ligger på flere punkter fint i tråd med Enhedslistens ønsker.

Ministeren har i sit indlæg nærmere redegjort for regeringens synspunkter på de enkelte forslag i lovforslag nr. L 179. Disse kan Socialdemokratiet tilslutte sig, og jeg vil blot tilføje, at vi finder Enhedslistens lovforslag meget sympatisk, men at vi mener, at skytset rettes forkert.

Man kunne fristes til at tolke dagens lovforslag som en luftning af Enhedslistens holdning til EU. Nogle vil måske udtrykke det således, at Enhedslisten ønsker EU hen, hvor peberet gror. Men her må jeg strø peber i såret og minde Enhedslisten om, at realiteterne jo er, at et flertal i både Folketinget og i befolkningen er for EU-samarbejdet.

Socialdemokratiet kan ikke støtte det fremsatte lovforslag, men har stor tillid til regeringens håndtering af også dette problem med en forstærket indsats både herhjemme og internationalt.

Da CD's ordfører ikke kan være til stede, har jeg lovet at meddele, at CD ikke støtter lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke for fru Lis Greibes indlæg.

Jeg var måske en lille smule forbavset over, at fru Lis Greibe talte så meget om EU. Enhedslisten er meget optaget af, hvad vi kan gøre her og nu.

Vi hørte fra ministeren, at der åbenbart er en fællesnævner, hvad angår anmeldelsespligten. Jeg forstod også på ministeren og vel formodentlig også på fru Lis Greibe, at der er enighed omkring gebyrer.

Men jeg vil gerne spørge fru Lis Greibe, om vi kunne gå ind i en lidt tættere diskussion om, hvordan vi så kan fremme en renere teknologi. Er fru Lis Greibe f.eks. enig med Enhedslisten i, hvordan vi kan anvende gebyrkonstruktionen til netop ikke bare at opkræve en afgift, men sikre, at man så at sige kan nedskrive gebyret ved at fremme substitutionen? Er det et punkt, hvor vi kunne blive enige og forstærke vores samtale? Det synes jeg var vigtigt at få en markering på.

(Kort bemærkning).

Lis Greibe (S):

Hr. Søren Kolstrup undrede sig over, at jeg gik ind i en debat omkring EU, og hvilke muligheder vi havde dér. Jeg synes ikke, hr. Søren Kolstrup burde undre sig, i og med at der i selve forslaget her direkte står, at det skal ses

som et ønske om nationalt at stramme grebet om de uønskede kemikalier i dagligdagen, og at det ikke kan forsvares at afvente, at EU får sat gang i den internationale indsats mod de uønskede kemikalier.

Jeg har opfattet det som en utålmodighed fra Enhedslistens side, og at den utålmodighed særlig retter sig mod det arbejde, der foregår i EU. Og dér er det, jeg så siger på Socialdemokratiets vegne: Vi satser meget på EU-samarbejdet. Vi mener, det er den vej, det skal gå, og at vi dermed også har nogle muligheder for at flytte nogle grænser.

Omkring gebyret: Det vil jeg ikke forholde mig til på nuværende tidspunkt.

Helga Moos (V):

I forslaget til lov om ændring af lov om kemiske stoffer og produkter lægges der op til, at produkter, der indeholder uønskede kemiske stoffer, skal anmeldes og mærkes. Derudover skal der ske en indberetning ved mistanke om sundheds- eller miljøskadelig effekt.

Vi skal netop til at lægge en ny strategi på hele kemikalieområdet. Set i det lys finder vi det i Venstre ikke særlig hensigtsmæssigt, at vi begynder at pille små dele ud, som det sker her, for at håndtere helt snævre felter uden at se dem i større sammenhænge.

Det, vi mangler på kemikalieområdet, er et overordnet overblik på hele området for kemiske stoffer. Det strækker sig jo helt fra naturens egen produktion af kemiske stoffer over den menneskeskabte efterligning af naturens egne kemiske stoffer til de decideret menneskeskabte, miljøfremmede kemiske stoffer.

Vi mangler en for almindelige mennesker let forståelig måleenhed for farlighed. Kun en sådan måleenhed kan sikre, at almindelige mennesker vil kunne vurdere farlighed med samme selvfølghed, som mennesker kan vurdere vægt eller længde, hvis de er fortrolige med måleenheden.

I bemærkningerne til lovforslaget er det anført, at listen over uønskede stoffer kunne danne grundlag for mærkning og anmeldelse. Alene det forslag viser, hvor vanskeligt det er. Listen over uønskede stoffer beskriver stoffer, der vitterlig er grund til at se på med alvor. Men listen omfatter også stoffer, der blot anvendes meget, og som ikke behøver at belaste miljøet, eller som ikke belaster miljøet, hvis f.eks. rensningsanlæggene konstrueres, så stofferne nedbrydes i anlæggene.

Jeg synes, vi skal samle vores kræfter om at få tilrettelagt en strategi på kemikalieområdet; en strategi, der kan sikre, at befolkningen får en objektiv forståelse af kemiske stoffers udbredelse, både når det gælder naturens egen produktion af kemiske stoffer og den menneskeskabte produktion. Desuden ønsker vi, at befolkningen tilføres viden og proportionsforståelse på området gennem beskrivelse af farlighed på en måde, som alle kan forholde sig til. Vi ønsker, at alle kemiske stofgrupper inddrages i vurderingen, f.eks. vurderingen af medicinsk påvirkning af miljøet, herunder vandmiljøet. Det har stort set ikke været undersøgt.

Vi står over for at skulle lægge en samlet strategi på kemikalieområdet, og jeg vil på baggrund af det afvise Enhedslistens lovforslag.

Tom Beck (KF):

Det Konservative Folkeparti er enig i hovedsigtet i forslaget, nemlig begrænsning i anvendelse af kemiske stoffer. Vi tror også på, at nogle af ting, der er oplyst, registrering, udarbejdelse af lister, kan være nyttige redskaber i den forbindelse, ligesom en vis pligt til selvdeklaration kan være påkrævet.

Vi finder imidlertid forslaget bl.a. upræcist og vidtgående; man taler om toksikologiske og økotoksikologiske stoffer, og man vil give miljøministeren hjemmel til at fastsætte gebyrer til dækning af tilsvarende upræcist omtalte omkostninger forbundet med de opgaver, registret skal varetage.

Til slut pålægger man ministeren at iværksætte de fornødne anvendelsesbegrænsninger på baggrund af henvendelser fra forhandlere, som enhver forbruger skulle kunne indgive blot på mistanke om en sundhedsfarlig eller miljøskadelig effekt.

Med henvisning til det netop nævnte samt ministerens redegørelse om problemets henvisning til EU og de andre ordføreres afvisninger finder vi heller ikke at kunne stemme for forslaget.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Den konservative ordfører kunne acceptere – sådan forstod jeg det – registreringsforslaget i vores oplæg, hvorimod den konservative ordfører var afvisende over for muligheden for at koble forbrugerne på myndighedernes varslingsystem.

Jeg må imidlertid gøre den konservative ordfører opmærksom på, at Det Konservative Folkeparti faktisk tidligere, nemlig under Rentolinsagen, offentligt har sagt, at det er vigtigt på en eller anden måde at styrke forbrugernes position, også sådan, at de kan spille sammen med varslingssystemet.

Javel, hvis man ikke kan acceptere Enhedslistens måde at gribe det an på, hvad er det så for en måde, Det Konservative Folkeparti vil gribe det an på? Eller er det sådan, at Det Konservative Folkeparti principielt ikke ønsker, at borgerne skal kobles på varslingssystemet?

Steen Gade (SF):

SF er positiv over for nogle af grundtankerne, der ligger i forslaget fra Enhedslisten, og vi synes, det ville være helt udmærket, at disse tanker, herunder også nogle af de konkrete forslag, kan blive indarbejdet i en samlet strategi, som Folketingets partier jo har besluttet at arbejde videre på.

Det falder mig ikke svært at sige nogle pænting om forslaget, for det forslag, som SF fremsatte sidste år, og som var en af anledningerne til, at regeringen lavede sin kemikaliestrategi, har netop tre punkter, som har relation til det her. Det ene er udarbejdning af udfasningsplaner for de kommende 10 år, det andet er etablering af mærkningsordninger, og det tredje er forbedret kontrol og overvågning.

Desuden har det forslag, vi da fremsatte, og som var et omfattende og gennemarbejdet forslag, en række andre elementer, herunder det, der mangler her: hele den internationale satsning, som er helt nødvendig, hvis vi skal gå i gang med at mindske kemikalietryk.

Så vil jeg sige om enkeltelementerne, at SF er meget enig i at udvide listen over uønskede stoffer. De kriterier, man i dag har på den liste, er jo, at det er stoffer, der bruges i meget store mængder – er det 100 ton, man arbejder med? – men det er sådan set ikke, fordi der ikke er stoffer omkring os, der er lige så giftige. Så vidt jeg husker det, er der 1.100 stoffer, der er akkurat lige så giftige som de 100, vi har på listen, og kriteriet er kun, at der bruges over 100 ton af dem om året. Dét mener vi, at vi skal bevæge os derhen, at alle 1.100 stoffer bliver betragtet på samme måde som de første 100, vi har fået ind i første omgang.

Det andet, jeg vil sige noget om, er deklARATION: Deklarationen skal udvides og forbedres. En vigtig del af den kamp – undskyld, jeg siger

det – bliver vi nødt til at føre, men den vil også være vigtig at føre i forhold til EU's revision på det her område. Og en af de ting, vi kan glæde os over, er, at EU er i gang med en revision lige på samme tid, som vi er i gang med at skærpe kemikaliepolitikken eller i det hele taget få en kemikaliepolitik her i Danmark.

Det tredje, jeg vil sige noget om, er substitution: Det er et vigtigt princip, og det er vigtigt også at kæmpe hele den tankegang igennem. Om det er lige den konkrete udformning, kan jo også godt være en detalje, men at den tankegang kommer til at præge vores love i fremtiden på en helt anden måde, end den gør i dag, anser jeg for vældig vigtigt, og det er også en vældig vigtig del af det, vi skal forhandle i en EU-strategi på lidt længere sigt.

Så vil jeg sige, at det er vigtigt, at ansvaret for oplysninger aldrig placeres andre steder end hos producenterne; det må være en opgave i de kommende år at få producenterne langt mere ansvarliggjort. Og der er altså tendenser i det her forslag til, at man synes, det er, som om forbrugerne kan klare det hele. Det passer ikke helt med en god, gammel marxistisk analyse. Den ved jeg hr. Søren Kolstrup kan, og derfor føler jeg nok, at han svigter den en smule ved at lægge så stor vægt på mærkning og forbrugervalg og al den slags.

Men vi er enige i, at også forbrugerne skal styrkes, og det nye, der ligger her, som er spændende, synes jeg er den tankegang, der ligger om, at forbrugernes klager eller oplevelse af, at noget er galt, skulle komme hurtigere ind i systemet.

Jeg tror ikke på den model, som Enhedslisten har foreslået. Vi kan ikke lave gabestokken på den måde, som Enhedslisten har lavet den, men vi kan godt tænke – jeg vil i hvert fald gerne være med til at tænke kreativt – på: Hvordan får vi forbrugernes erfaringer meget hurtigere ind i systemet, også via udnyttelse af internetmuligheder, så folk kan håndtere det?

Det skal selvfølgelig ikke bruges til ubillig konkurrence og svindel og den slags ting, og det skal vi være opmærksomme på, men vi skal have en meget sikrere indgang med hensyn til folks oplevelse af, at hvis de har købt et produkt, som de får allergi af, så har de en chance for at få sagt det til myndighederne, og at myndighederne tager stilling til det og giver dem en besked om, hvordan man håndterer den sag.

Om vi skal lave det ved inddragelse af Forbrugerrådet eller andre frivillige organisationer,

som kunne være ikke et filter, men en sagsbehandlingsinstans på borgernes vegne og derefter have en indstillingsret eller en eller anden type konstruktion over for ministeriet, det må vi diskutere videre.

(Kort bemærkning).

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke hr. Steen Gade, fordi SF's ordfører netop gør opmærksom på, hvor vigtigt det er, at også forbrugerne bliver mobiliseret i kampen mod farlige stoffer, og jeg forstod hr. Steen Gades indlæg sådan, at han i grundprincippet er enig i, at der skal ske en kobling mellem forbrugere og varslingsystemet. Det takker jeg for, og så håber jeg, vi kan drøfte, hvordan det konkret skal foregå. Vi har lagt vores bud frem, og det kan være, hr. Steen Gade har et andet bud, men jeg vil gerne holde hr. Steen Gade fast på princippet.

Og så lige en beroligende bemærkning: Jeg skal love hr. Steen Gade, at er der nogen, der er interesseret i at stille skarpe krav til producenterne, så kan hr. Steen Gade være helt beroliget med hensyn til, at dér er vi med på vognen hele tiden.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Jeg vil sige til hr. Søren Kolstrup, at det kommer til at stå sin prøve, den dag vi skal formulere, hvad EU skal kræve af producenterne, for det bliver EU, der kommer til at kunne gøre det.

Men jeg ville bare bekræfte hr. Søren Kolstrups udlægning af, hvad SF mener. Jeg tror ikke helt på den model, hvor vi skal have det ind i loven og dermed give det en særlig juridisk ret – med de risici, som mange andre ordførere har påpeget – men vi skal lave nogle kanaler ind til det offentlige system, som er langt bedre end i dag. I dag kan man jo sige, at kanalen ofte er TV-Avisen, og at alle ved, at det handler om at overtale journalisterne på TV-Avisen om, at det her stof skal de lave et spot på 2 minutter på.

Men det er en alt for snæver sluse. Vi skal en ordentlig, demokratisk, åben sluse for forbrugere.

Svend Aage Fauherholdt (DF):

Lovforslag nr. L 179 fortæller os, at miljø- og energiministeren opretter et register for produkter indeholdende uønskede kemiske stoffer.

Borgere i dette land kan på mange områder selv bestemme, hvilke produkter de køber. Men udenlandske produkter, som eventuelt er gode varer at se på, men som der ingen kemisk kontrol er med, må man selvfølgelig være meget opmærksom på.

Enhedslisten vil gerne sætte dagsordenen her i Folketinget. Nu behandler vi så sager inden for miljøet i dag, og så må vi spørge Enhedslisten, om man knap nok følger med i, hvad der foregår, for hele processen omkring kemikalie-strategien er jo sat i funktion. Vi har forespørgselsdebat her i april. Vi har en høring i maj. Så det lovforslag, som behandles i dag, er vel helt malplaceret. Det er faktisk det samme som at smøre sig ind i solcreme, 14 dage før solen skinner.

Thorkild B. Fransgaard (FP):

Lovforslaget her fra Enhedslisten er jo en måde at skabe frygt ude i befolkningen for alt, hvad der har med kemiske stoffer at gøre, og at skabe en mistillid til dem, der producerer forskellige varer, hvor der indgår kemiske stoffer.

Vi havde debatten her i formiddags om præcis det samme ved lovforslag nr. L 181. Derfor vil det blive meget kort, hvad jeg siger denne gang:

Man indfører et register, hvortil der bliver pligt til at indberette ved mistanke, ja pligt til at indberette, hvis der er noget uønsket, hvis der er nogle grupper, der mener, at der er noget uønsket.

Jeg mener, at sådan noget slet ikke hører hjemme i et retssamfund; det er en mistillid til det bestående system uden lige. Det kan Fremskridtspartiet på ingen måde støtte.

Men som sagt vil jeg henholde mig til den ordførertale, jeg holdt under lovforslag nr. L 189, som faktisk omhandlede det samme. Der er ingen grund til at bruge mere tid på det her.

Ole M. Nielsen (KRF):

Det er jo en ganske vigtig sag, som Enhedslisten tager fat på her. Men jeg er helt enig med Dansk Folkepartis ordfører i, at det ligesom er et lidt sjovt tidspunkt at være ude med det på.

Man kan jo så diskutere, hvorfor vi ikke er kommet længere i Danmark med hele den her behandling af de kemiske stoffer, for det har jo været aktuelt meget længere, men at fremsætte et lovforslag om det lige nøjagtigt på det her tidspunkt, synes jeg også er en lille smule utidigt, når vi har en forespørgselsdebat lige efter

påske og regeringen i øvrigt er optaget af at gøre noget ved problemstillingen.

Så vi kan ikke tilslutte os dette lovforslag, men ser frem til den behandling, som regeringens initiativ om kemikaliestrategi får.

Første næstformand (Birte Weiss):

Ordføreren for forslagsstillerne, hr. Søren Kolstrup.

Søren Kolstrup (EL):

Jeg skal takke de dele af Folketinget, som har ønsket at forholde sig positivt til vores forslag. Jeg kan konstatere, at der åbenbart er en enighed – i hvert fald inden for et snævert flertal – om en langt stærkere udvidelse af anmeldelsen af farlige stoffer. Jeg bed også stærkt mærke i, at ministeren var enig i at påpege, at det var en del af regeringens strategi at indoperere et gebyr i kemikaliestrategien, og endelig konstaterede jeg, at SF og Enhedslisten er enige om, at det er vigtigt at mobilisere forbrugerne.

Jeg vil gerne lige fremlægge nogle mere principielle betragtninger omkring denne kemikaliestrategi:

Det er noget, der er blevet talt og talt om, og der er gjort så utrolig lidt. Og når der er gjort så utrolig lidt, hænger det jo sammen med, at der er utrolig stærke industriinteresser, som har forhindret nogle fremskridt. Det er derfor, det har været Enhedslistens opfattelse, at selv om vi egentlig gerne ville sige: forbud nu, så må vi konstatere, at hvis vi ikke får mobiliseret de ansatte og forbrugerne og får givet dem nogle større rettigheder, så når vi ikke videre.

Det andet element i vores tankegang er selvfølgelig, at der skal stilles langt større krav til producenterne. Jeg vil gerne prøve endnu en gang at illustrere den problemstilling, vi står over for, med et eksempel, der viser, hvor vigtigt det er, at man mobiliserer forbrugerne med henblik på at få forbud igennem, med henblik på at få en alternativ produktion igennem, med henblik på, at gebyret bliver brugt til at fremme en renere teknologi. Men forudsætningen er, så vidt vi kan se, en mobilisering.

I dag kan man f.eks. gå hen og købe et produkt, der hedder L'Oreal Elvital, og det kan jo være, at man er fyrrer, fed og færdig og ønsker at få lidt stærkere vækst i håret eller få styrket det. Det kan da være, at nogle finder det nød-

vendigt. Men har man sådan en lyst til at få hårstrået styrket, så kræver det jo uægtelig et studium, hvis man så skal ned og undersøge 12, 15 stoffer og samtidig løbe rundt med arbejdsrapport fra Miljøstyrelsen nr. 1, 1997.

Jeg har slået tilfældigt ned på acrylamid og prøvet at undersøge stoffet. Det står her, så man kan gå i gang. Og der er en meget klar melding, men altså det kræver selvfølgelig, at man slår op under de pågældende numre, som der er henvist til. Men de er som følger: R 48 – der står ud for stoffet: giftig, alvorlig sundhedsfare ved længere tids påvirkning, ved indånding og hudkontakt. Man går videre: R 45 kan fremkalde kræft. R 46 kan forårsage arvelige genetiske skader. R 24, 25 er giftig ved hudkontakt og ved indtagelse. Hvad kan man sige om sådan et produkt? Det eneste rimelige var vel at sige: Nej tak. Det skal forbydes.

Det er ikke den situation, vi står i politisk. Det er derfor, Enhedslisten har foreslået, at vi prøver at tage nogle redskaber i anvendelse, der sikrer, at forbrugerne får større mulighed for direkte klageadgang, at de ansatte får det, og først og fremmest at vi bruger gebyrstrategien til, at man så i en anden fase kan sikre, at renere teknologier kommer igennem og der bliver igangsat påbud.

Men Enhedslisten vil være meget årvågen over for, når vi får den næste drøftelse omkring kemikaliestrategien, at vi får nogle meget konkrete redskaber, og især lægger jeg meget vægt på ministerens tilsagn om, at vi skal have gebyrer, og dernæst vil vi meget gerne være med til at drøfte, hvordan disse gebyrer kan bruges til, at man så at sige kan forhandle dem væk ved at bruge renere teknologier.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Første næstformand (Birte Weiss):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Første behandling af lovforslag nr. L 180: Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Gebyr for godkendelse af listevirksomhed samt substitution af uønskede stoffer som forudsætning for godkendelse af listevirksomhed).

Af Søren Kolstrup (EL) og Jette Gottlieb (EL).
(Fremsat 4/2 99).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Jeg har betydelig sympati for tankegangen i det her forslag. Vi skal gøre, hvad vi kan for at få virksomhederne til at omlægge deres produktion i en mere miljøvenlig retning, bl.a. ved substitution, så vi for fremtiden undgår at gentage fortidens synder.

Den tankegang gennemsyrrer mange af de initiativer, vi kommer med fra mit ministeriums side, også det forslag, jeg for nylig har fremsat om ændring af miljøbeskyttelsesloven som følge af navnlig EU's såkaldte IPPC-direktiv.

Enhedslistens lovforslag lægger op til, at der kun må meddeles godkendelse, hvis substitutionsmulighederne er afprøvet, og hvis virksomhederne accepterer et forpligtende samarbejde mellem de ansatte og deres faglige organisationer om løbende vurdering af substitutionsmulighederne. Begge dele har til formål at fremskynde udfasningen af uønskede stoffer.

Jeg er 100 pct. enig i substitutionsprincippet, som vi allerede ved lovrevisjonen i 1990 knæsatte som princip i miljøbeskyttelsesloven. Der er efter min mening ingen tvivl om, at der ved vurderingen af en virksomheds processer og udledninger først og fremmest skal tages stilling til, om særlig skadelige eller betænkelige stoffer kan erstattes af mindre skadelige eller mindre betænkelige stoffer. Det er det bærende element i renere teknologi-tankegangen.

IPPC-direktivet hviler på samme tankegang, ligesom direktivets krav om regelmæssige revurderinger bl.a. har til formål at understøtte en løbende vurdering af substitutionsmulighederne.

Forslaget om at inddrage medarbejderne i vurderingen af substitutionsmulighederne ligger helt på linje og falder helt i tråd med mit forslag i lovforslag nr. L 161 om medarbejder-

inddragelse. Der foreslår jeg bl.a., at forurenende virksomheder skal organisere miljøarbejdet, sådan at medarbejderne bliver inddraget.

Med hensyn til udbygningen af de grønne regnskaber kan jeg oplyse, at Miljøstyrelsen har igangsat en meget omfattende og uafhængig evaluering af første og anden generation af de grønne regnskaber. Jeg vil, så snart resultatet af denne vurdering foreligger, komme til Folketinget med eventuelle forslag til styrkelse af kravene omkring de grønne regnskaber. I den forbindelse er jeg enig med forslagsstillerne i det ønskelige i en udbygning af regnskaberne med oplysning om forbrug af uønskede stoffer.

Enhedslistens forslag lægger endvidere op til, at der pålægges virksomhederne et gebyr som betingelse for at opnå en godkendelse. Grundtanken i forslaget er, at forureneren og ikke samfundet skal betale for oprydningen efter en virksomheds ophør. Det er naturligvis et fuldstændig rigtigt synspunkt. Forslaget til en gebyrordning kan vel nærmest sammenstilles med en præmiebetaling i forbindelse med en miljøforsikring eller en sikkerhedsstillelse.

Den gældende ordning i miljøbeskyttelsesloven betyder, at visse virksomheder, visse typer af virksomheder, der behandler affald, skal stille sikkerhed i forbindelse med godkendelse. Sikkerhedsstillelsen skal dække tilsynsmyndighedernes udgifter til transport og destruktion eller deponering af affald i forbindelse med selvhjælpshandlinger.

I 1997 blev bestemmelsen om sikkerhedsstillelse i forbindelse med regeringens håndhævelsespakke udvidet til også at omfatte virksomheder, der har mistet deres miljøansvarlighed. Det er regeringens opfattelse, at lovgivning, der på denne måde pålægger virksomheder at stille sikkerhed, tegne forsikring eller lignende til dækning af oprydningsudgifter, for det første bør være målrettet mod de typer af virksomheder, der skaber eller kan skabe særlige miljøproblemer, og for det andet må de miljøproblemer, som skal omfattes af ordningen, være nogenlunde veldefinerede, sådan at der kan tages højde for dette med etableringen af ordningen.

Det er vores opfattelse, at der ikke er grundlag for helt så vidtrækkende et forslag som det, Enhedslisten her lægger frem.

Det må også forudses, at det kan blive vanskeligt at administrere den foreslåede ordning. En ordning, hvor gebyret fastsættes under hensyn til omsætning, vil f.eks. ikke tage højde for antallet og mængderne af uønskede stoffer, som